

Egzekwowanie prawa konkurencji

Przykłady praktyk monopolistycznych na rynku energii elektrycznej

PLAN PREZENTACJI

- Prezes UOKiK jako organ odpowiedzialny za przeciwdziałanie praktykom ograniczającym konkurencję
- Wpływ regulacji sektorowych na decyzję o wszczęciu postępowania
- Interwencje Prezesa UOKiK w sektorze elektroenergetycznym - przykłady

Cele regulacji sektorowych a cele ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Ustawy regulacyjne i działające na ich podstawie organy mają kreować i wspierać konkurencję

Przykład:

Art. 1 ust. 2 prawa energetycznego: celem ustawy jest tworzenie warunków do (...) zapewnienia (...) rozwoju konkurencji, przeciwdziałania negatywnym skutkom naturalnych monopolii, (...) oraz równoważenia interesów przedsiębiorstw energetycznych i odbiorców paliw i energii.

Celem ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest ochrona konkurencji

Art. 1.

1. Ustawa określa warunki rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów.
2. Ustawa reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom ograniczającym konkurencję oraz praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, a także antykonkurencyjnym koncentracjom przedsiębiorców i ich związków, jeżeli te praktyki lub koncentracje wywołują lub mogą wywoływać skutki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Ustawa określa także organy właściwe w sprawach ochrony konkurencji i konsumentów.

Wnioski

W ustawach regulacyjnych:

- Akcent na wspieranie rozwoju konkurencji, przeciwdziałanie negatywnym skutkom monopoli oraz ochronę interesów odbiorców
- Działania *ex ante* organów regulacyjnych
- Rozstrzyganie sporów indywidualnych
- Brak zakazu zawierania porozumień ograniczających konkurencję lub nadużywania pozycji dominującej
- Brak wyłączeń spod zakazu nadużywania pozycji dominującej
- Brak jakichkolwiek uprawnień władczych dla organów regulacyjnych w zakresie ścigania praktyk ograniczających konkurencję
- Współpraca z Prezesem UOKiK

W ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów:

- Akcent na przeciwdziałanie praktykom ograniczającym konkurencję
- To u.o.k.k. zawiera zakaz porozumień i nadużywania pozycji dominującej oraz przyznaje kompetencje Prezesowi UOKiK do ścigania tych praktyk
- Działanie *ex post* oraz w interesie publicznym
- Wyłączność w zakresie orzeczenia nakazu zaniechania praktyk dla Prezesa UOKiK

Wniosek najistotniejszy:

- Różna perspektywa działania organów regulacyjnych i Prezesa UOKiK powoduje możliwość równoległej oceny tej samej sprawy przez oba organy.

Wszczęcie postępowania antymonopolowego

- Art. 49 ust. 1 u.o.k.k. – postępowanie antymonopolowe wszczyna się (tylko) z urzędu
- Warunek wstępny: podejrzenie zachowania, które narusza art. 6 lub 9 u.o.k.k. (oraz ew. 101 i 102 TFUE)
- Naruszenie interesu publicznoprawnego
- Porozumienia ograniczające konkurencję – co do zasady brak wątpliwości
- Problem z nadużyciem pozycji dominującej

Kolejne kroki – próba odpowiedzi na pytania:

- Czy przedsiębiorca ma margines swobody działania (sprawa Deutsche Telekom), czy też przepisy regulacyjne, względnie regulator narzucają określone zachowanie (III SK 15/06)?
- Czy dana kwestia została wyłączona spod kompetencji Prezesa UOKiK?
- Czy regulator ma możliwość podjęcia interwencji w oparciu o przepisy regulacyjne?
- Czy regulator podjął interwencję?
- Czy podjęcie interwencji przez regulatora załatwia sprawę?
- Nadużycie eksploatacyjne – jaki punkt odniesienia?

Decyzja RPZ 32/2008

- Prezes Urzędu uznał za nadużycie pozycji dominującej na rynku obrotu energią elektryczną zastosowanie przez ENEA S.A. taryfy przedsiębiorstwa energetycznego, która w zakresie opłaty abonamentowej utraciła ważność.
- Przykład sprawy, w której Prezes URE mógł, jak się wydaje, interweniować na podstawie 56 ust. 1 pkt 6 p.e.
- SOKiK zmniejszył karę dla ENEA (wyrok z 31.08.2009 r., XVII AmA 91/08)
- SA uchylił decyzję i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania jednak kompetencja Prezesa UOKiK nie była kwestionowana.

Decyzja RPZ 34/2008

- Prezes UOKiK uznał za nadużycie pozycji dominującej utrudnianie przez ENEA Operator sp. z o.o. inwestorom chcącym budować farmy wiatrowe przyłączenia do sieci dystrybucyjnej poprzez rażące nie dochowywanie terminów na określenie warunków wpływu projektowanej farmy na system elektroenergetyczny oraz na wydanie warunków przyłączenia określonych w przepisach wykonawczych do prawa energetycznego.
- Przykład sprawy, w której równolegle działał Prezes UOKiK oraz Prezes URE w trybie postępowań spornych oraz z urzędu na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 12 p.e.
- SOKiK oddalił odwołanie ENEA Operator (wyrok z 22.03.2010 r., XVII AmA 22/09).

Decyzje RŁO 5/2009 oraz RWR 2/2010

- W obu decyzjach Prezes UOKiK uznał za nadużycie pozycji dominującej narzucanie przez przedsiębiorstwa energetyczne uciążliwych warunków przyłączenia do sieci elektroenergetycznej poprzez:
 - pobieranie niezgodnie z taryfą dodatkowych opłat w przypadku wystąpienia o zmianę warunków przyłączenia w zakresie typu przyłącza (PGE ZEORK Dystrybucja sp. z o.o.),
 - obciążanie podmiotów przyłączanych do sieci kosztami ustanowienia (aktu notarialnego) służebności pasa gruntu wzdłuż przebiegu sieci elektroenergetycznej (EnergiaPro S.A.).

Decyzja RKR 32/2009

- Prezes UOKiK uznał za nadużycie pozycji dominującej na rynku dystrybucji energii elektrycznej narzucanie przez ENION S.A. w umowach o świadczenie usług dystrybucji oraz IRiESR:
 - warunków uniemożliwiających wspólne rozliczanie odchyleń od pozycji kontraktowej odbiorców kupujących energię elektryczną od jednego sprzedawcy,
 - warunków nakładających wyłącznie na przedsiębiorstwa obrotu obowiązek ustanowienia zabezpieczeń finansowych z tytułu uczestnictwa w rynku bilansującym na rzecz ENION S.A., niezależnie od ryzyka występującego po obu stronach kontraktu,
 - obowiązku modernizacji przez odbiorcę układu pomiarowo – rozliczeniowego w przypadku rezygnacji z usług sprzedaży energii elektrycznej przez ENION S.A.
- Wszystkie ww. działania zostały uznane za równoznaczne z utrudnianiem korzystania z prawa wyboru sprzedawcy na zasadach TPA.

Aktualne postępowanie

zarzut nadużywania pozycji dominującej na rynku dystrybucji energii elektrycznej polegającego na utrudnianiu odbiorcom prawa korzystania z wyboru sprzedawcy energii elektrycznej poprzez

obciążanie w umowach dystrybucji energii elektrycznej (zawieranych w związku z zamiarem skorzystania z prawa wyboru sprzedawcy) odbiorców zasilanych liniami niebędącymi własnością ENEA Operator dodatkowymi lub zwiększonymi kosztami z tytułu poniesionych strat sieciowych na tych liniach w sytuacji, gdy dotychczasowa umowa nie przewidywała takiego obciążenia lub przewidywała je w mniejszym rozmiarze, a jednocześnie nie wystąpiły techniczne zmiany warunków dostarczania energii elektrycznej, które uzasadniałyby zmianę w powyższym zakresie

Decyzja RKT 17/2010

- Prezes UOKiK stwierdził nadużycie pozycji dominującej przez EnergiaPro S.A. poprzez bezprawne zobowiązanie gminy do ponoszenia wszelkich kosztów utrzymania i usuwania awarii instalacji oświetlenia ulicznego.
- Tymczasem, w świetle obowiązujących przepisów, gmina ma obowiązek ponosić poza kosztami energii, jedynie te związane z budową i utrzymaniem opraw oświetleniowych (tzw. *punktów świetlnych*) oraz usuwaniem ich awarii. Finansowanie innych usterek w infrastrukturze energetycznej, niezbędnych do jej prawidłowego funkcjonowania np. uszkodzenia słupów oświetleniowych czy kabli sterowniczych, powinno obciążać przedsiębiorstwo energetyczne.

Dziękuję za uwagę

Jarosław Krüger

Delegatura UOKiK w Poznaniu

poznan@uokik.gov.pl

Wszystkie decyzje dostępne na stronie

www.uokik.gov.pl